

TILVÆKST Grovfoder nr. 21, 10. juli 2024

Indhold

- **Mark**
- Aktuelt i majs
- Aktuelt i foderroer
- Aktuelt i vårsæd
- Indkøb af helsæd ved planteavler
- Crimpning af korn
- **Regler og tilskud**
- Ansøgningsrunden for tilsagn til "Pleje af græs- og naturarealer" er åbnet
- Høringsbreve vedrørende arealkontrol

MARK

Aktuelt i majs

Af planterådgiver Peter Siebert

I mange marker er majsens vækst stadig trykket af de våde forhold.

På trods af de lidt mere lune temperaturer, ser og hører vi stadig om majs, som har et gult udtryk, og som mangler en ordentlig vækst. I nogle marker er det kun i områder og enkelte rækker, som står tydeligt hæmmede, mens det i andre marker er mere generelt.

Årsagerne til det gule udtryk og den manglende vækst kan være flere, men som udgangspunkt er vores fornemmelse, at det ofte skyldes den våde jord, og at majs i nogle marker er blevet etableret i en jord, der lige knap har været tilstrækkelig tjenlig, inden jordbearbejdningen er påbegyndt. Dette ses tydeligt i de marker, hvor det særligt er kompakte kørespor, som nu står med hæmmet vækst. I andre marker ses det mest i de mest lave og våde dele af marken. Derudover er der dog også marker, hvor vi ikke umiddelbart kan tilskrive den gule farve misvækst på grund af vand og strukturskader. I nogle marker kan det være ukrudtssprøjtningen, som har givet en mindre gulfarvning, mens det i andre marker kan skyldes næringsstofmangel. Vi har tidligere i TILVÆKST Grovfoder nr. 17 dækket emnet omkring udvaskning af kvælstof afhængig af udbringningstidspunkt og såning. I nogle marker er der måske ikke udvasket kvælstof, men det kan være trukket længere ned, hvorfor har majs svært ved at finde det. En eventuel eftergødsning med kvælstof afhænger selvfølgelig af at der er tilstrækkelig kvælstofkvote til det, eller at der kan omfordeles handelsgødning mellem afgrøderne.

Billede 1 Majsen er sået sent og trives ikke i de lave og våde områder af marken (Foto: Thomas Harbo, SAGRO).

Billede 2 I år er majsen meget uens. Det ses normalt mest, hvor der er græs som forfrugt, men i år er det mere almindeligt udbredt, også hvor forfrugten er majs eller korn. (Foto: Thomas Harbo, SAGRO).

Vi har også i TILVÆKST Grovfoder nr. 17 dækket emnet omkring mangan eller bor til majs. Fælles for begge næringsstoffer er, at manglen som oftest først optræder under tørre forhold, hvilket må siges ikke at være gældende; dog kan bor udvaskes, men normalt bør det ikke være et problem, når gyllen er udbragt tæt på såning.

Sammenlagt er det derfor svært at fastslå den egentlige årsag til gulfarvning af majs i de enkelte marker, og da vi ikke med vished kender årsagen til problemet, kan det også være svært at komme med løsningen herpå.

Notér marker med særlige ukrudtsproblemer

Mens hukommelsen stadig er frisk, er det vigtigt at få lavet sig nogle notater om hvilke ukrudtsarter, som kræver særlig opmærksomhed til næste år. Måske har hanespore spredt sig og kræver øget opmærksomhed og indsats næste år, eller måske er ærenpris blevet et større problem. Særligt for ærenpris kan der gøres en god bekæmpelse ved anvendelse af DFF før fremspiring af majs. Ligeledes kunne det også være massiv forekomst af storke- og hejrenæb, som kunne give anledning til en målrettet strategi næste år. Ved storke- og hejrenæb kan en sprøjtning med Fighter 480 på en solskinsrig og varm dag give en rigtig god effekt, og derfor bør disse marker være i fokus, når forholdene er optimale for en god bekæmpelse. Endelig bør du også have opmærksomhed på de bredbladede arter af rod ukrudt som f.eks. følfoed, kærgaltetand, agertidse og agersvinemælk, hvor bekæmpelse med MCPA i korn eller glyphosat i stub giver den bedste bekæmpelse.

Bladlus i majs

I enkelte år ser vi nogle planter med mange bladlus i majs. Der er ikke nogen forsøgsdokumenteret skadestærskel og vurderingen fra SEGES er derfor, at der skal være flere hundrede bladlus per plante, før der er et bekæmpelsesbehov. Det er kun muligt at bekæmpe bladlus med Lamdex, som har en Off-label godkendelse til mindre anvendelse mod bladlus og agerugler i majs. Lamdex må ikke bruges senere end vækststadium 51 (hanblomsterstand mærkbar). Du finder Off-label godkendelsen i nedenstående banner, som skal vedlægges din sprøjtejournal. Aktuelt har vi ikke set bladlus i majs som udløser en bekæmpelse.

Aktuelt i foderroer

Af planterådgiver Thomas Harbo

Gå markerne igennem en sidste gang i denne uge for angreb af skadedyr. Bladsvampe forventes ikke før uge

31-32. Aflugning af ukrudtsroer og stokløbere bør ske nu.

Skadedyr og sygdomme

Vejret her midt i juli er gunstigt for foderroerne, der trives godt i de moderate temperaturer og den løbende vandforsyning. Aktuelt er der ikke mange skadedyr; bedebbladlusene trives ikke i det fugtige vejr, hvor de parasitteres af snyltehvepse og naturligt forekommende svampe, ligesom der ikke er rapporteret om fund af de grønne ferskenbladlus. Forekomst af bedefluens æg/-larve og gammauglelarver ses også kun sporadisk. Det er dog for tidligt endnu at slippe opsynet med roerne, og du bør i hvert fald også i denne uge gennemgå roerne for angreb af fersken- og bedebbladlus. Kun i sent såede afgrøder kan det komme på tale at bekæmpe skadedyr efter uge 29. Se TILVÆKST Grovfoder nr. 20 for skadestærskler og bekæmpelsesforslag.

Endnu ses der ingen bladsvampe i roerne, men begyndende angreb kan forventes i løbet af de kommende to til tre uger. Registreringsnettet på Sydsjælland og Lolland-Falster i sukkerroer begyndte monitorering for bladsvampe i uge 27. Forekomst af bladsvampe i Vest- og Sydjylland ses gerne med en forsinkelse på to uger.

Behandling mod svampesygdomme i foderroer anbefales. I afgrøder til tidlig optagning anbefales én behandling, mens der i afgrøder til sen optagning anbefales to behandlinger. Første behandling forventeligt primo august ved mindst 5 procent angrebne planter. Anden behandling fire uger senere. Du kan læse mere om svampebekæmpelse i foderroer i næste udgave af TILVÆKST Grovfoder.

Stokløbere og ukrudtsroer

Stokløbere og ukrudtsroer bør ikke findes i markerne, da de smider mange frø, og på længere sigt kan umuliggøre dyrkning af roer i marken. Det er ved at være på høje tid at påbegynde aflugning af de frøbærende roer; ukrudtsroerne er ofte lidt længere fremme i udvikling end stokløberne. Den almindelige tommelfingerregel er, at stokløbere efter afhugning eller aflugning kan efterlades i marken frem til månedsskiftet juli/august, mens de herefter skal fjernes fra marken.

Billede 3 Stokløber i roer. Planten kan endnu efterlades i marken efter aflugning, da der ikke er spiringsdygtige frø i frøstanden. (Foto: Thomas Harbo, SAGRO)

Aktuelt i vårsæd

Det er kun tilladt at pletsprøjte imod flerårigt rodukudt med et glyphosat-produkt før høst i foderafgrøder. Ligeledes har de fleste glyphosatprodukter en begrænsning om maks. én sprøjtning per sæson.

Strammere regler – hele marken må ikke nedvisnes

For det tidligst såede vårsæd vil høsten nærme sig om en måneds tid, og i den forbindelse bringer vi i god tid en påmindelse om, at reglerne for anvendelse af glyphosat-produkter før høst er væsentligt skærpede. Det er ikke længere muligt at nedvisne hele marker for at bekæmpe ukrudt og nedvisne afgrøden ensartet for en nemmere høst. Det er nu

udelukkende tilladt at bekæmpe flerårigt rodukrudd ved pletsprøjtning på mindre områder af marken. Dertil er det også kun muligt at pletsprøjte i afgrøder, der skal anvendes til foder. Det er altså ikke lovligt at pletsprøjte mod flerårigt rodukrudd i afgrøder til maltbyg, grynhavre, brødkorn eller fremavlskorn.

Husk også på, at langt de fleste glyphosat-produkter har en godkendelse, som siger, at de kun må anvendes én gang per sæson. Har du derfor anvendt et glyphosat-produkt til nedvisning af stub eller efterafgrøder forud for etableringen, må du ikke igen bruge det samme produkt til pletsprøjtning imod det flerårige rodukrudd.

Det er som altid vigtigt at læse etiketten grundigt og følge anvisningerne. Men netop i dette tilfælde kan du blive fanget på en forkert vejledning. De "udgående" glyphosat-produkter (udgår inden årsskiftet 2024/2025) er ikke opdateret med de nye regler omkring nedvisning, og derfor kan du stå i en situation, hvor du har et glyphosat-produkt, som godt må anvendes, men som ikke må bruges til nedvisning af hele marken, selvom produktets etikette angiver dette.

SEGES har udarbejdet to lister med henholdsvis de nye og de "gamle/udgående" produkter. Du kan finde listerne i nedenstående banner.

Tidspunkt og dosis

Hvis du ønsker at pletsprøjte imod flerårigt rodukrudd, er sprøjtetidspunktet typisk 2-3 uger før forventet høst, når vandindholdet kommer under 30 procent, og hvor kernen er vanskelig at dele med en negl.

Mod kvik før høst anbefales 800-1.000 g aktivstof pr. hektar, svarende til 2,25-3,0 L/ha af et 360 grams glyphosat-produkt. Agertidsler, svinemælk og andre rodukruddarter kan også bekæmpes med glyphosat, når der som i år er god vækst i planterne, men mod de tokimbladede arter kræves generelt en højere dosis af glyphosat end mod kvik. Anvend derfor den højeste tilladte dosis mod agertidsler og andre arter af rodukrudd.

Hvis der er planlagt med græsefterafgrøde i marken, hvor du planlægger at pletsprøjte, bør du, inden du sprøjter, sikre at efterafgrøden kan flyttes eller etableres efter høst. På kvæg-undtagelsesbrug kan en græsefterafgrøde ikke erstattes af en efterafgrøde sået efter høst. Rådfør dig med din planterådgiver, hvis du er i tvivl.

Indkøb af helsæd ved planteavl

Af planterådgiver Peter Siebert

Vårsæd, der har udviklet sig dårligt pga. de fugtige forhold, kan med fordel høstes som helsæd.

Denne artikel er på mange måder en gengivelse af en lignende artikel, som vi bragte i 2023. Situationen var en noget anden i 2023, hvor flere var ramt af mange grønskud i vårbyg pga. tørke i maj-juni. Dog kan situationen i år i nogle tilfælde håndteres på samme måde som i 2023 – nemlig ved helsædshøst af en afgrøde, der er for dårlig eller for uens til høst til modenhed. Overvejelserne gælder selvfølgelig dine egne marker men også planteavlere i lokalområdet, der har marker, som er ramt af de dårlige vækstbetingelser, kan måske være interesseret i at sælge afgrøden.

Udfordringen i år modsat 2023 er, at det endnu ikke er grønskud, som er problemet, men snarere marker, som har været vandlidende i en lang periode, og derfor ikke vil give et fornuftigt udbytte. I nogle marker er det kun delområder, som er for dårlige til at blive høstet til modenhed, mens det i andre marker er mere udpræget i det mest af marken. Planteavleren, der har en sådan mark, har ikke meget gavn af denne afgrøde. Flere faktorer gør, at det er en træls situation. Afgrøden giver for lidt, er formentlig sent høstklar grundet et sent såtidspunkt, og generelt er det bare en dårlig oplevelse.

Det bedste alternativ kan være at sælge afgrøden til en kvægbedrift, som kan bruge afgrøden, når den høstes som helsæd. Det svære i dette er at fastsætte en fair pris for begge parter. Dels er det svært at opmåle den høstede vare korrekt, og hvad det i så fald skal koste. Kvaliteten er også svær at fastslå i en mark som mangler kerneudbytte.

I 2023-artiklen angav vi et bytteforhold mellem korn til modenhed og korn til helsæd på 110-125 FEN per hkg korn. Det forhold kan dog være anderledes i korn, som er skadet og ikke har udviklet sig som ønsket. SEGES har i 2023 lavet et regneark, som kan bruges til at forsøge at fastsætte prisforholdet mellem vårbyg til modenhed og vårbyg til helsæd. Det afhænger dog af mange parametre for at kunne give et retvisende bud på en pris for helsæd, som er tilsvarende prisen for vårbyg til modenhed.

Hvis du ønsker hjælp til fastsætning af prisen for køb af helsæd så tag kontakt til din planterådgiver. Grundet ferieperiode træffer du nemmest en planterådgiver ved at ringe på hovednummeret 70 21 20 40.

Crimping af korn

Af planterådgiver Peter Siebert

Ved udsigt til sen høst af korn kan du overveje, om du skal høste kornet umodent, crimpe og ensilere kernerne.

Året har indtil nu været vådt, og vi håber selvsagt på, at det snart må blive mere tørt, så høsten kan komme tørt i hus. Sidste år gjorde flere sig erfaringer med crimpning af korn som alternativ til at høste og tørre kornet ned til det var lagerfast. I år kan der være andre grunde til, at crimpning af korn igen kan blive et velvalgt alternativ. I de tidlige såede marker bliver høsten formentlig til normal tid, men i de senere såede marker kan høsten komme til at ligge noget senere i år. Desto senere høsten ligger desto kortere dage og mere dermed usikkerhed omkring at få høstet kornet tørt. Derfor kan det være belejligt at høste kornet med en højere vandprocent og derved ikke være så afhængig af at få det tørt nok til traditionel høst og lagring. Det kan med andre ord give lidt ro i maven at have denne overvejelse nu, hvorved kornet kan høste mere vådt, og det derefter kun er halmen, som skal tørre.

I kornafgrøder, som modner uens, kan crimpning af kernerne være en god mulighed for at konservere avlen. Ligeledes giver det mulighed for at opbevare korn på bedrifter, som ellers ikke har lagerfaciliteter til kornopbevaring på traditionel vis. Ved crimpning af korn vales eller formales kornet, og der kan tilsættes propionsyre for at sikre stabiliteten i varen. Crimpning af korn skal optimalt set ske ved et vandindhold på over 35 % og i ingen tilfælde ved en vandprocent under 25 %. Bliver vandprocenten for lav, er der alt for stor risiko for en for dårlig komprimering og ensileringsproces. Det anbefales at tilsætte mindst 5 liter propionsyre pr. tons korn ved en vandprocent over 35 %. Ved en lavere vandprocent på 25-35 % skal der tilsættes mindst 8-9 liter propionsyre pr. tons korn. Det crimpede korn kan opbevares i plansilo eller pakkes i en silopose, og det skal sikres, at fremdriften under udtagning er mindst 10-12 cm pr. dag.

I nedenstående tabel finder du en oversigt over de forskellige muligheder for konservering af korn. Bemærk, at ludbehandling af korn, der ikke er lagerfast, ikke kan anvendes til konservering af varen.

Tabel 1 Konservering af korn ved forskelligt vandindhold (Kilde: SEGES)

Vandindhold	45-35 %	35-25 %	25-15 %	<15 %
Tørring	✘	✘	✓✓	✘
Propionsyrebehandling	✘	✓	✓✓	✘
Ureabehandling	✘	✘	✓✓	✘
Crimping og ensilering	✓✓	✓	✘	✘
Ribbehøst og ensilering	✓✓	✓	✘	✘
Ludbehandling	✘	✘	✘	✓✓

- ✓✓ Meget velegnet
- ✓ Mindre egnet
- ✘ Uegnet

REGLER OG TILSKUD

Ansøgningsrunden for tilsagn til "Pleje af græs- og naturarealer" er åbnet

Af planterådgiver Peter Siebert

Ansøgningsrunden for nye femårige tilsagn til pleje af græs og naturarealer er åben fra den 3. juli til den 26. september. Du kan søge om tilsagn på 850 – 2600 kr./ha afhængig af den tilvalgte ordning. Som udgangspunkt er det kun relevant for ekstensive arealer, som ikke er med rundt i sædskiftet.

Tilsagn til nye arealer og arealer hvor tilsagn udløber

Ansøgningsrunden til et nyt femårigt tilsagn til pleje af græs og naturarealer er nu åben. Tilsagnet er målrettet ekstensive arealer som blandt andet permanente græsarealer med en HNV-værdi over 5 og arealer, som indgår i

vådområdeprojekter. Ligeledes kan der til §3-arealer med høj naturværdi også ofte søges tilsagn til pleje af græs- og naturarealer.

Det er selvsagt muligt at søge et nyt tilsagn på nye arealer, hvis arealet opfylder betingelserne nævnt længere nede i denne artikel. Men det er også vigtigt at holde styr på, hvornår "gamle" tilsagn udløber, som eventuelt skal fornyes. Hvis du har et tilsagn, som står til at udløbe i 2024, skal du ansøge om et nyt tilsagn i denne ansøgningsperiode, hvis du også ønsker at have et tilsagn gældende fra 2025. Ansøgningsrunden er åben fra den 3. juli til og med den 26. september. Nye tilsagn vil gælde fra den 1. januar 2025 og løbe frem til den 31. december 2029.

Du kan i dit fællesskema se, hvornår dine eventuelle eksisterende tilsagn udløber. Hvis du er i tvivl om, hvorvidt du har tilsagn, der udløber i år, så kontakt din planterådgiver.

Lempeligere krav til overholdelse af forpligtigelser

Der er fra 2023 kommet mere fleksibilitet i ordningen, som tilgodeser en mere ekstensiv drift af græs- og naturarealer. Flexibiliteten øges fra 10 til 20 procent, og der kan nu være delarealer på op til 1 ha store (og op til 20 pct. af marken), hvor der er lempede krav i forhold til forpligtigelserne. Om disse delarealer skal indtegnes i fællesskemaet afhænger af, om der søges grundbetaling eller ej. Derudover er definitionen af afgræsning med forpligtigelse til synlig afgræsset i kombination med grundbetaling blevet ændret. Tidligere har definitionen været at 50 pct. af arealet skulle være synlig afgræsset til en plantehøjde på under 40 cm. Fra 2023 er plantehøjde-kravet udgået, således at arealet nu kun skal være synlig afgræsset.

Aktivitetskravet for grundbetalingen, anses som opfyldt, når plejekravet på PLG-tilsagnet er opfyldt.

Hvor meget kan du få i tilskud?

Tilskuddet kan kombineres med grundbetaling, og i nedenstående tabel kan du se de forventede tilskudssatser.

Tabel 2 Forventelige tilskudssatser til pleje af græs- og naturarealer tilsagn i med og uden grundbetaling. (Kilde: Vejledning om tilskud til pleje af græs- og naturarealer 2023).

Ordning	Type 68, UDEN grundbetaling	Type 69, MED grundbetaling
Afgræsning	2.600 kr./ha	1.650 kr./ha
Slæt	1.050 kr./ha	850 kr./ha

Hvilke arealer kan der søges nyt tilsagn til?

Ét eller flere af nedenstående kriterier skal være opfyldt for, at arealet kan opnå et tilsagn til pleje af græs- og naturarealer.

- Mindst 50 % af marken ligger inden for et særlig udpeget Natura 2000-område til pleje.
- Mindst 0,10 ha af marken har HNV på 5 eller derover.
- Mindst 50 % af marken ligger inden for et Natura 2000-område, og hvor mindst 90 % af arealet er en gentegning af græsningstilsagn (type 9, 66 eller 67).
- Arealer som indgår i et vådområde eller lavbundsprojekt (under LDP).

Forpligtigelser

Hovedbetingelsen i ordningen er, at arealerne hvert år plejes med enten afgræsning eller slæt.

Afgræsning

- Synligt afgræsset
 - Mindst 50 % af plantedækket tydeligt afbidt den 15. september
- Fast græsningstryk
 - Der skal i perioden 1. juli til 31. august gå mindst 0,3 storkreatur pr. ha
- Ekstensiv græsning
 - Arealet skal græsses i løbet af perioden 1. januar til 30. november, så det kan ses på billedokumentation i november. Du skal selv tage billederne via Landbrugsstyrelsens app.

Hvis du søger grundbetaling, kan du som udgangspunkt kun vælge "synligt afgræsset".

Slæt

- Der skal hvert år i perioden den 21. juni til den 15. september tages mindst et slæt på arealerne. Det afslåede plantemateriale skal fjernes fra arealet.

Generelle betingelser

- Du skal drive arealet som ejer eller forpagter.
- Afgræsning skal ske med husdyr, som er heste eller drøvtyggere.
- Du må ikke tilskuds fodre dine dyr på arealet. Dog må du gerne fodre kalve i kalveskjul og bruge halm til at sikre et tørt leje. Derudover er det også tilladt at give mineraler og bruge håndfodring som lokkemiddel.
- Du må hverken gøde, sprøjte eller omlægge tilsagnsarealet.

Hvis du vil høre mere ordningen, kan du kontakte din planteavlsrådgiver eller kontakte miljø- og naturrådgiver Michael Illum Hansen på 96 29 66 44 / mhh@sagro.dk eller naturrådgiver Nicolai Smed Kjær på 76 60 21 85 / nsk@sagro.dk

Høringsbreve vedrørende arealkontrol

Af planterådgiver Peter Siebert

Landbrugsstyrelsen udsender høringsbreve den 11. juli 2024 efter administrativ satellitkontrol.

Satellitkontrollen fra Landbrugsstyrelsen omfatter ligesom sidste i år kontrol af, hvorvidt arealanvendelsen og etablerede afgrøder svarer til det ansøgte i fællesskemaet. I år kontrolleres flg. via den udvidede satellitkontrol:

- Kontrol af ansøgningsgrundlag
- Korrekt anmeldelse af afgrøde
- Ikke-støtteberettiget arealanvendelse
- Permanente ikke-støtteberettigede arealer
- Kontrol af støttebetingelser
- Aktivitetskravet for grundbetaling
- Pløjeforbud på marker ansøgt med bio-ordningerne miljø- og klimavenligt græs, biodiversitet og bæredygtighed eller ekstensivering med slæt

I år, er vi bange for, at der vil blive udsendt særligt mange høringsbreve omkring afgrøder, som ikke er etableret som anmeldt i fællesskemaet inden ændringsfristen den 21. maj. Det skyldes selvfølgelig det våde forår, hvor mange har måttet ændre i markplanen i sidste øjeblik eller marker, som stadig ikke er tilsået. Høringsbreve udsendes, når der ikke er overensstemmelse mellem den afgrøde, som konstateres ved satellitkontrollen, og den afgrøde, der er anmeldt i fællesskemaet.

Høringsbreve fra satellitkontrollen sendes forventeligt ud den 11. juli 2024, og der er som udgangspunkt en høringsfrist på 14 dage med mulighed for en udsættelse på yderligere syv dage. Generelt er der ligesom i alle andre typer af kontrol to udfald; enten at du er enig i kontrollens resultat, eller at du er uenig. Afhængig af udfaldet er der to muligheder.

Hvis du er enig i kontrolresultatet:

- Afgrødekoden tilrettes i fællesskemaet til den rigtige afgrødekode ifølge satellitkontrollen, så de faktiske forhold og fællesskemaet stemmer.
 - Hvis du er uenig i kontrolresultatet:
- Der skal indsendes billeder igennem Landbrugsstyrelsens App kaldet "Landbrugsstyrelsen". Billederne skal tages igennem Landbrugsstyrelsens App, da der bliver tilknyttet en lokation, der hvor billedet er taget, og i hvilken retning billedet er taget i.

I begge ovenstående tilfælde bør du hurtigst muligt efter modtagelsen af høringsbrevet afklare med din planterådgiver, hvem der gør hvad.

Timing for udsendelsen af høringsbrevene den 11. juli ligger meget uheldigt i en periode, hvor mange normalt holder

ferie. Derfor kan din planterådgiver være på ferie i perioden for høringssvar, og du vil få hjælp af en anden planterådgiver.

Hvis du selv ønsker at tage billeder igennem Landbrugsstyrelsen App, kan du finde vejledninger og mere information om Landbrugsstyrelsen App på dette link: <https://lbt.dk/landbrug/satellitbaseret-kontrol/landbrugsstyrelsens-app>